

Vihdin kunnan vesihuollon kehittämissuunnitelma

Elinvoimalautakunta 10.05.2022 § 31
600/14.05.00/2021

Kunnan tulee vesihuoltolain mukaan kehittää vesihuoltoa alueellaan yhdyskuntakehitystä vastaavasti vesihuoltolain tavoitteiden toteuttamiseksi yhteistyössä alueensa vesihuoltolaitosten kanssa sekä osallistua vesihuollon alueelliseen yleissuunnitteluun.

Lainsäädäntö ei enää edellytä vesihuollon kehittämissuunnitelman laatimista, joten vesihuollon kehittämissuunnitelma ei ole kuntaa tai muita tahoja sitova oikeusvaikutteinen asiakirja. Kehittämissuunnitelma on kuitenkin koettu hyödylliseksi asiakirjaksi määrittelemään vesihuollon tavoitteita sekä perustelemaan kunnan periaatteet vesihuollon kehittämiseksi, vesihuoltoverkostojen laajentamiselle ja toiminta-alueiden määräämiselle.

Vesihuollon kehittämissuunnitelman valmistelusta on vastannut vesilaitoksen johtaja yhteistyössä infra- ja tukipalveluiden sekä elinvoimapalveluiden viranhaltijoiden kanssa. Kehittämissuunnitelman ohjausryhmään kuuluivat kunnan viranhaltijoiden lisäksi edustaja Uudenmaan ELY-keskuksesta, Lohjan ympäristöterveyspalvelut ja vesiosuuskuntien edustajat. Ohjausryhmä hyväksyi osaltaan kehittämissuunnitelman 14.1.2022. Suunnitelma oli viranomaislausunnoilla 14.12.2021-10.1.2022 (lisäaika 31.1.2022), jonka aikana annettiin kaksi lausuntoa. Kehittämissuunnitelma pidettiin myös kuntalaisten nähtävillä ja kommentointia varten 6.5.2022 asti. Kuntalaisten kommentit esitellään kokouksessa.

Edellinen Vihdin kunnan vesihuollon kehittämissuunnitelma on laadittu ja hyväksytty vuonna 2010.

Kehittämissuunnitelmassa käydään läpi vesihuollon nykytila kunnan alueella ja esitetään väestö- ja aluekehitysennusteisiin perustuen tarvittavia kehitystoimenpiteitä vuoteen 2030 asti. Vesihuollon järjestäminen kunnan alueella voidaan jakaa karkeasti kolmen eri tahon kesken; kunnan vesihuoltolaitos, yksityinen vesihuoltolaitos (vesiosuuskunta tai yritys) tai yksityinen kiinteistö (kiinteistökohtainen vesihuolto). Näiden toimijoiden yhteistyöllä pyritään saavuttamaan taloudellisesti, ympäristönsuojelullisesti ja terveydellisesti järkevimmät vaihtoehdot.

Vihdin kunta on seuraavien vuosien aikana kohtaamassa suuria muutoksia nimenomaan vesihuollon perustoimintoihin eli vedenhankintaan ja jätevesien käsittelyyn liittyen. Kunnalla on merkittäviä kasvutavoitteita vuoteen 2050 mennessä ja niihin varautuminen on vesihuollon osalta aloitettu jo nyt. Kunnan vedenhankinta perustuu tällä hetkellä kunnan alueella sijaitsevilta pohjavesialueilta saatavaan talousveteen eikä nykyisiltä vedenottamoilta saatavan veden määrää ole mahdollista lisätä merkittäviä määriä. Kunnan vesihuoltolaitoksen jätevesien käsittelystä

vastaa kaksi jätevedenpuhdistamo, joiden on todettu olevan käyttökänsä päässä. Kunnanvaltuuston 1.6.2021 tekemän päätöksen mukaan Vihdin Vesi edistää ratkaisua, jossa molemmat nykyiset puhdistamot korvataan uusilla puhdistamoilla. Vedenhankinnan osalta tehdään paraikaa työtä uusien vesilähteiden löytämiseksi ja vaihtoehtona on pohjaveden lisäksi myös selvittää lisävedenhankinnan mahdollisuudet naapurikunnista.

Vihdin Veden toiminta-alueita laajennetaan pääosin asemakaavoituksen mukaisesti. Toiminta-alueajennukset esitetään tälle vuodelle vahvistettujen asemakaava-alueiden osalta sekä tavoitteelliset toiminta-alueet vuoteen 2030 asti kaavoituksen etenemisen mukaisesti. Toiminta-alueajennukset ovat parhaillaan nähtävillä ja tuodaan elinvoimalautakunnan kautta kunnanhallituksen päätettäväksi kesäkuussa. Kunnan alueella on myös ilman kaavoitusta muodostuneita taajama-alueita. Toiminta-alueen laajentumista näille alueille ei nähdä tapahtuvan vuoteen 2030 mennessä, sillä laitoksen taloudelliset resurssit verkoston laajentamiselle painottuvat lähivuosina Etelä-Nummelan kasvualueen suuntaan.

Hulevesien hallinnasta vastaavat kunta ja Vihdin Vesi yhdessä. Vihdin Vesi vastaa huleveden viemäroinnistä ja kunta avojärjestelmistä, kuten avo-ojista, hulevesialtaista, rummuista ja tulvareiteistä. Kyseessä on siis ns. sekajärjestelmä, jossa on kaksi eri rahoituslähdeä ja sovelletaan kahta eri lakia. Kehittämissuunnitelman toimenpideohjelmassa esitetään, että kunta laatii hulevesistrategian vuosien 2022-2023 aikana. Hulevesistrategian avulla saadaan luotua periaatteet uusien ja vanhojen kiinteistöjen hulevesien hallintaan sekä laadittua vesihuoltolain 17 §:n mukainen sopimus hulevesivastuun jakamisesta kunnan ja vesilaitoksen välillä.

Kehittämissuunnitelman liitteeksi on laadittu haja-asutuksen vesihuollon kehittämisen periaatteet, joiden tarkoituksena on taata tasavertainen tuen ja palvelun taso haja-asutusalueen kiinteistöille. Periaatteissa on esitetty kiinteistönomistajien vastuut, kunnan ja vesilaitoksen roolit ja vastuut sekä osuuskunnan toiminnan luovuttamista koskeva menettelytapa. Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen ulkopuolisten kiinteistöjen tasavertaisen kohtelun vuoksi on laadittu ns. maksuvyöhykkeet, jotka perustuvat kulloinkin voimassa olevaan hinnastoon. Vahvistetulla toiminta-alueella ja asemakaavoitetulla alueella on liittymis- ja perusmaksun kerroin 1 eli se on aina hinnaston mukainen maksu. Toiminta-alueen ulkopuolella, mutta taajama-alueella, on maksujen kerroin 2 eli liittymismaksu ja perusmaksu on 2 x hinnaston mukainen maksu. Kunnalle luovutetun vesiosuuskunnan kiinteistöillä liittymismaksu säilyy samana, joka vesiosuuskunnalla on ollut ja vesilaitos ei peri myöhemmin lisäliittymismaksua näiden kiinteistöjen osalta. Luovutetun vesiosuuskunnan kiinteistöjen perusmaksun kerroin on 2.

Vesihuoltolain 19 §:n mukaan laitoksen perimän käyttömaksun tulee olla samansuuruinen kaikille asiakkaille, mutta liittymismaksu ja perusmaksu voivat olla eri alueilla erisuuruisia. Periaatteellisena lähtökohtana maksujen perimisessä pidetään sitä, että liittymismaksuilla katetaan ainoastaan uusinvestointikustannuksia ja perusmaksutuloilla veden

käytöstä riippumattomia kiinteistä kustannuksia (esim. verkoston ja laitosten ylläpito- ja huoltokustannukset sekä henkilöstö-, pääoma- ja rahoituskustannukset). Vesilaitosyhdistys ry:n (VVY) tekemän tutkimuksen mukaan suurin alueellisia kustannuseroja aiheuttava tekijä on aluetehokkuus. Toisin sanoen, mitä etäämmälle keskustaajamasta vesihuoltoverkostot rakennetaan ja mitä harvempaa asutus on, sitä korkeammaksi muodostuvat vesihuoltopalveluiden tuottamiskustannukset per liittynyt kiinteistö.

Haja-asutuksen vesihuollon kehittämisperiaatteisiin sisältyy myös vesiosuuskuntien avustusperiaatteet. Avustusperiaatteet ovat säilytetty ennallaan vuoden 2015 hyväksytyin mukaisesti. Avustuksen edellytyksiä on vertailtu Kirkkonummen ja Lohjan avustusperiaatteisiin. Avustuksen suuruus vaihtelee 5-15 % välillä eri kunnissa; Kirkkonummi 5-10 %, Vihti 10 % ja Lohja 15 % hyväksytyistä rakentamiskustannuksista. Myös vapaa-ajan asutuksen osuutta avustuksen suuruudessa vertailtiin näiden kuntien välillä. Kirkkonummen tuen edellytyksenä on, että vakituinen asutus vastaa asumistiheyttä (YKR, harva taajama-alue) ja tuki myönnetään kaikille samansuuruisena. Lohja myöntää täyden 15 % tuen, mikäli kaikki avustettavat kiinteistöt ovat vakituisia asuntoja ja avustusta ei myönnetä, jos kaikki kiinteistöt ovat vapaa-ajan asuntoja. Avustuksen määrää Lohjalla porrastetaan vakituisen ja vapaa-ajan asumisen suhteessa. Vihdin avustuksen edellytyksissä vakituisen asumisen kiinteistöjä tulee olla väh. 10 kpl ja vapaa-ajan asuntojen kustannusosuudesta hyväksytään 30 % avustettaviksi kustannuksiksi. Lisäksi edellytyksenä on, että vapaa-ajan asunnot eivät muodosta liittyyjen enemmistöä.

Valmistelija	Krista Viitasalo, etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 050 400 2543
Esittelijä	Tekninen johtaja Matti Kokkinen
Ehdotus	Elinvoimalautakunta päättää esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy vesihuollon kehittämissuunnitelman liitteineen vuosille 2021-2030.
Käsittely	Jäsen Terkoma ehdottaa seuraavia muutoksia: Liite 2 Vesiosuuskuntien avustusperiaatteet <ul style="list-style-type: none">- toiminta-alueen laajentamisen kriteeri tarkennettaisiin siten, että laajennusperusteena voisi olla myös suurehko joukko asukkaita tai alueen sijainti lähellä taajamaa- perusmaksun osalta tulisi kohdella kuntalaisia tasapuolisesti Liite2a <ul style="list-style-type: none">- s. 4 edellytetään 10 asuinkiinteistöä, ei edellytetä pysyvää asutusta- poistetaan s. 4 kolmas kappale Avustushakemus <ul style="list-style-type: none">- s. 7 kohta c)<ul style="list-style-type: none">o hakemuksessa ei tulisi edellyttää erottelua vapaa-ajan- ja vakituisiin asuntoihin

Esittelijä muutti ehdotustaan Terkomaan ehdotuksen mukaisesti.

Päätös

Lautakunta hyväksyi yksimielisesti esittelijän muutetun ehdotuksen.